

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради ДФ 05.854.033 (PhD 8479)
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії Катерина ТОКАР,
(власне ім'я, прізвище здобувача)

1995 року народження, громадянка Україна,
(назва держави, громадянином якої є здобувач)

освіта вища: закінчила у 2018 році Вінницький національний аграрний університет
(найменування закладу вищої освіти)

за спеціальністю 073 Менеджмент
(за дипломом)

виконала акредитовану освітньо-наукову програму Соціальні та поведінкові науки

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Вінницького національного аграрного
(повне найменування закладу вищої освіти (наукової установи),
університету Міністерства освіти і науки України, м. Вінниця від 31.03.2025 р. № 22 а.
підпорядкування (у родовому відмінку), місто)

у складі:

Голови разової

спеціалізованої вченої ради – Роман ЛОГОША, доктор економічних наук, професор, професор
кафедри аграрного менеджменту та маркетингу факультету
менеджменту та права, Вінницький національний аграрний
університет
(власне ім'я, прізвище, науковий ступінь, вчене звання, посада, місце роботи)

Рецензентів -

Ярослав ГОНТАРУК, кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри аграрного менеджменту та маркетингу
факультету менеджменту та права, Вінницький національний
аграрний університет.
(власне ім'я, прізвище, науковий ступінь, вчене звання, посада, місце роботи)

Софія ТРАПАІДЗЕ, кандидат економічних наук, старший
викладач кафедри аграрного менеджменту та маркетингу
факультету менеджменту та права, Вінницький національний
аграрний університет.
(власне ім'я, прізвище, науковий ступінь, вчене звання, посада, місце роботи)

Офіційних опонентів -

Юлія ГОЛОВЧУК, доктор економічних наук, в.о. завідувача
кафедри менеджменту та маркетингу, Вінницький національний
медичний університет ім. М.І. Пирогова.
(власне ім'я, прізвище, науковий ступінь, вчене звання, посада, місце роботи)

Наталія ВЕРНЮК, кандидат економічних наук, доцент, завідувач
кафедри менеджменту, Уманський національний університет
садівництва.
(власне ім'я, прізвище, науковий ступінь, вчене звання, посада, місце роботи)

на засіданні «23» травня 2025 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора
філософії з галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки
(галузь знань)

Катерині ТОКАР

(власне ім'я, прізвище здобувача у давальному відмінку)

на підставі публічного захисту дисертації «Використання маркетингових інструментів для підвищення конкурентоспроможності бізнесу на ринку продукції виноградарства в Україні»

(назва дисертації)

за спеціальністю 051 Економіка

(код і найменування спеціальності (спеціальностей))

відповідно до Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти)

Дисертацію виконано у Вінницькому національному аграрному університеті, Міністерство освіти і науки України, м. Вінниця

(найменування закладу вищої освіти (наукової установи), підпорядкування, місто)

Науковий керівник Людмила ПРОНЬКО, кандидат економічних наук, доцент, декан факультету менеджменту та права, Вінницький національний аграрний університет

(власне ім'я, прізвище, науковий ступінь, вчене звання, місце роботи, посада)

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису. Робота виконана здобувачем особисто, державною мовою, відповідно до вимог щодо її оформлення, містить нові науково обґрунтовані результати проведених досліджень, які забезпечують розв'язання наукового завдання, що має істотне значення для галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки (відповідно до п. 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами)).

Здобувач має 20 наукових публікацій за темою дисертації, з них 9 (відповідно до п.8, п.9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії):

1. Пронько Л.М., Токар К.С. Маркетингова стратегія у формуванні конкурентоспроможності підприємства. *Ефективна економіка*. 2022. № 4. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/4_2022/75.pdf DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2022.4.73> (0,65 друк. арк. – особистий внесок – досліджено основні аспекти терміну «маркетингова стратегія», згруповано фактори, що враховуються при розробці маркетингової стратегії та які мають вплив на конкурентоспроможність підприємства – 0,33 друк. арк.).

2. Пронько Л.М., Токар К.С. Маркетинг відносин як інструмент конкурентоспроможної маркетингової стратегії. *Агросвіт*. 2023. № 11. С. 44–51. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2023.11.44> (0,65 друк. арк. – особистий внесок – досліджено основні чинники, які безпосередньо впливають на формування лояльності споживача та обґрунтовано визначну роль інструментів маркетингу відносин в формуванні партнерських відносин зі споживачами – 0,33 друк. арк.).

3. Токар К.С. Комплексна діагностика конкурентоспроможності аграрних підприємств. *Наукові перспективи*. 2024. № 1(43). С. 564–580. DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-1\(43\)-564-580](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-1(43)-564-580) (0,89 друк. арк.).

4. Токар К.С. Теоретичні основи комплексу маркетингу при формуванні конкурентоспроможності підприємства. *Сталий розвиток економіки*. 2024. № 1(48). С. 273–280. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-48-38> (1,44 друк. арк.).

5. Токар К.С. Оцінка конкурентоспроможності аграрних підприємств Вінницького регіону в умовах сталого розвитку. *Економічний простір*. 2024. № 189. С. 75–80. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/189-14> (0,77 друк. арк.).

6. Токар К.С. Інновації маркетингової діяльності аграрних підприємств Вінницького регіону. *Наукові перспективи*. 2024. № 2 (44). С. 941–955. DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-2\(44\)-941-955](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-2(44)-941-955) (0,93 друк. арк.).

7. Токар К.С. Маркетингові парадокси сучасного ринку виноградарства в Україні. 2024. Вип. 70. *Економіка та суспільство*. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-70-87> (0,69 друк. арк.).

8. Токар К.С. Маркетинговий зміст динаміки ринку виноградної продукції в Україні впродовж 2000-2020-х рр. *Інфраструктура ринку*. 2025. № 82. С. 82–43. DOI:

<https://doi.org/10.32782/infrastruct82-43> (0,92 друк. арк.).

9. Токар К.С. Маркетинговий зміст феномену приватної селекції та малих крафтових виноробень в Україні. *Наукові інновації та передові технології*. 2025. Випуск № 2(42). С. 1018–1037. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-2\(42\)-1018-1037](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-2(42)-1018-1037) (1,22 друк. арк.).

У дискусії взяли участь (голова, рецензенти, офіційні опоненти, інші присутні) та висловили зауваження:

Голова ради Логоша Р.В.:

1. На слайді 18 вами представлена авторська «маркетингова концепція ідентифікації ринку». В чому її суть? Охарактеризуйте її більш детально.

2. У своєму дослідженні ви виявили і обґрунтували маркетинговий зміст феноменів ринку впродовж 2000-2020-х рр. Розкрийте зміст цих феноменів.

Рецензент Гонтарук Я.В.:

1. Авторці доцільно було б в табл. 1.5. зазначити безпосередньо прізвище науковців які підтримують різні науково-методичні підходи до оцінювання ефективності використання інструментів маркетингу підприємств.

2. Дисертантці доцільним для наочності в табл. 2.7. було б представити не лише середні ціни на виноград, а й індекси зростання даних цін.

3. Авторці доцільно було б більш глибоко вивчити питання просування крафтової винної продукції підприємствами за допомогою проведення дегустацій в тому числі на досліджуваному автором виробництві «Винний дім Гігієншвілі» Володимир Гігієншвілі с. Корделівка, Вінницької області.

4. Авторкою досліджується розвиток приватної селекції сортів винограду проте доцільним було охарактеризувати доцільність оформлення прав інтелектуальної власності на дані сорти відповідних підприємств.

Рецензент Трапаїдзе С.М.:

1. Авторкою в розділі 3.3. сформовано Модель галузевого розвитку на основі «кооперативно-кластерної мережі господарств». На нашу думку доцільно було б також визначити економічну ефективність і рівень конкурентоспроможності господарств за цією моделлю.

2. В табл. 3.5. для більш наочного порівняння доцільно було б вказати показники по кожному суб'єкту господарювання окремо, а не узагальнено.

3. Доцільним було б винести великі за розміром таблиці, а саме 1.2, 1.3, 1.7, 2.9, 2.10, та 3.3 в додатки.

4. При проведенні аналізу ринку продукції виноградарства в Україні, варто було б провести дослідження експортного потенціалу галузі виноградарства.

Опонент Головчук Ю.О.:

1. Авторкою у п. 2.3 роботи наведено розвиток виноградарства в окремих сільських населених пунктах Вінниччини за 2000-2024 рр. (с. 148-149, табл. 2.10). Вважаємо, що наведені дані розвитку виноградарства були б набагато змістовніші, якби додатково було б представлено показники витрат при вирощуванні нових сортів і гібридних форм.

2. Дисертанткою проведене детальне маркетингове дослідження ринку продукції виноградарства в Україні. Проте, варто було б, для більш комплексного дослідження даного

ринку, провести спостереження та/або опитування споживачів щодо їх уподобань та впливу на них основних факторів що формують споживчий вибір при купівлі винограду та продукції його переробки.

3. Запропонована здобувачкою диференціація території України стосовно культури виноградарства у 20-х рр. ХХІ ст. (с. 141, рис. 2.5) побудована на основі погодно-кліматичних, ґрунтових, історичних та економічних умов. З огляду на це, на нашу думку, для посилення інформаційності дослідження, варто було б навести і вплив ринкових факторів, на формування територіальної спеціалізації виноградарства.

4. Авторкою у роботі розгорнуто представлено товарну структуру виробництва винограду та основних продуктів його переробки, проте недостатньо приділено уваги іншим продуктам переробки винограду (масло з кісточок винограду, варення та повидла з винограду, різні заготовки та желе) які набувають все більшої популярності у нас час.

Опонент Вернюк Н.О.:

1. Авторка дисертаційного дослідження цілком логічно у п.1.1 «Теоретичні основи маркетингового інструментарію при формуванні конкурентоспроможності» проводить аналіз поняття «конкурентоспроможність» (с. 40-41), однак у п. 1.3 «Особливості сучасного управління маркетинговими інструментами на ринку продукції виноградарства та у галузевому бізнесі в Україні» автор знову повертається до висвітлення сутності конкурентоспроможності, рівнів та факторів її формування (с.58-60). Аналогічне зауваження стосується і розкриття такого маркетингового інструменту як «бенчмаркінг», яке проводиться у п. 1.2 (с. 54-55) та у п. 1.3 (с. 68-69). На нашу думку, доцільно було б об'єднати цей аналіз, що дозволило б краще структурувати роботу, а у п. 1.3 більше уваги приділити особливостям формування конкурентоспроможності та використання маркетингових інструментів саме на ринку продукції виноградарства.

2. У дисертаційній роботі (п. 1.3, с. 72-73) представлено авторське бачення сутності стану ринку - «деформований ринок», який характеризується як загальна, поверхнева, фоновая характеристика ринку і є яскраво вираженою виробничо-орієнтованою моделлю. Проте, авторкою не визначені фонові характеристики такого ринку і його відповідність до ринку продукції виноградарства в Україні.

3. Цілком логічним є проведений авторкою у п.2.2. аналіз динаміки пропозиції ринку, тобто обсягів виробництва винограду та продукції виноградарства (с. 118-121), динаміки цін на виноград (с. 123) та показників ефективності галузі (с. 124), однак у роботі відсутні дослідження попиту на виноград та продукцію виноградарства, а також рівень його задоволення у контексті вітчизняного виробництва і експорту, що робить аналіз ринку не повним. Крім того у роботі практично відсутній аналіз місця, значення та потенціалу вітчизняного виноградарства на світовому ринку, а також не проведена оцінка його конкурентоспроможності у порівнянні з іноземними товаровиробниками. Вважаю, що результати такого дослідження могли б стати вагомим аргументом у підтвердженні необхідності та актуальності розвитку виноградарства в Україні.

4. Цінним з науково-практичної точки зору є представлений авторкою «Алгоритм методичних і концептуально-прикладних розробок», зокрема у контексті «маркетингової концепції ідентифікації ринку» та обґрунтування нових типів ринків у вигляді «кластерно-кооперативної мережі господарств» з відповідним переліком нових термінів і понять,

результатом якого є авторський підхід до визначення потенціалу виноградарства в Україні (рис. 2.4., с. 130), однак у роботі відсутня практична реалізація відповідного алгоритму, що дозволило б, на нашу думку, більш системно провести маркетинговий аналіз ринку продукції виноградарства та визначити потенціал розвитку виноградарства в Україні.

5. У підрозділі 3.2 дисертаційної роботи автором представлено авторську модель «9-кутник ефективності» малих крафтових виноробень в Україні, у якому одним із елементів є «Уникнення державних програм» (рис. 3.5, с. 196), однак в описі моделі даний елемент носить назву «Уникнення регулятора» (с. 199) і є, на нашу думку, не достатньо розкритим. Відсутня позиція автора щодо ролі державного регулювання у діяльності малих крафтових виноробень в Україні.

6. Цікавим є представлений дисертанткою у п. 3.3. авторський «Алгоритм дефрагментації суті системних проблем» (рис. 3.7, с. 227), однак, він не адаптований до оцінки рівня конкурентоспроможності вітчизняного виноградарства та продуктів його переробки. На нашу думку, прикладний характер дослідження збагатила б систематизація передумов, причин, проблем і наслідків саме у аналізі конкурентоспроможності вітчизняного виноградарства та продуктів його переробки за різними організаційно-правовими формами чи розмірами підприємств.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,

«Проти» - членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує

Катерині ТОКАР

(власне ім'я, прізвище, здобувача (ки) у давальному відмінку)

ступінь доктора філософії з галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки

(галузь знань)

за спеціальністю 051 Економіка

(код і найменування спеціальності (спеціальностей))

відповідно до Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти)

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Окрема думка члена разової ради додається (за наявності).

Голова разової спеціалізованої вченої ради

Роман ЛОГОША

(власне ім'я та прізвище)

Підпис Логоша Р.В. завідувач
вчений секретар

Підпис М.В. Корняк